

ПСИХОЛОГІЯ

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	Для всіх
Спеціальність	Для всіх (окрім 231 Соціальна робота)
Освітня програма	Для всіх
Статус дисципліни	Вибіркова
Форма навчання	очна (денна) / дистанційна / змішана
Рік підготовки, семестр	2 курс, осінній/весняний семестри
Обсяг дисципліни, розподіл годин за аудиторними заняттями та самостійною роботою	2 кред. ЄКТС/60 годин лекції – 18 годин, семінарські – 18 годин, самостійна робота – 24 години
Семестровий контроль/ контрольні заходи	Залік / модульна контрольна робота
Розклад занять	Лекції, семінарські заняття
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу / викладачів	https://psy.kpi.ua/vikladachi/

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Враховуючи важливість психологічних знань, а також причини, які мотивують людей зростати і розвиватись, їх бажання ставати краще і поліпшувати своє життя, створено курс «Психологія». Предмет навчальної дисципліни – явища психічного життя людини; механізми формування та функціонування психіки; розвиток і формування особистості в процесі міжособистісної взаємодії. Одними з найважливіших знань для людини в наш час є знання в сфері психології, а однією з головних навичок – вміння застосовувати їх на практиці. Для того щоб розбиратися в людях, вміти знаходити спільну мову, бути здатними гнучко реагувати та підлаштовуватись під будь-яку ситуацію, вміти протидіяти стресу, необхідно розуміти психологію.

Підвищення ефективності професійної підготовки і діяльності у сучасних умовах потребує високого рівня психологічної компетентності фахівців, що і зумовлює необхідність вивчення дисципліни «Психологія». Вивчення психології і застосування в житті отриманих знань сприятиме особистісному зростанню, покращенню життя, налагодженню конструктивних відносин, досягненню успіхів в професійній сфері та інших видах діяльності.

Навчальна дисципліна складається з лекційних занять, в яких міститься цікава теоретична інформація про психологію людини, наводяться приклади (результати досліджень, психодіагностичні тести, результати експериментів), надається велика кількість практичних порад, які студенти можуть застосовувати на практиці.

Комунікація з викладачем можлива і заохочуватиметься на навчальних заняттях, а також в межах консультацій з викладачем, які проводяться за графіком, доступним на сайті кафедри психології і педагогіки.

Метою дисципліни є формування у студентів здатностей:

- оцінювати власні пізнавальні процеси; психологічні стани та почуття з метою забезпечення ефективної і безпечної діяльності;

- організувати власну діяльність як складову колективної діяльності;
- здійснювати психологічний аналіз складних ситуацій взаємодії «особистість-суспільство», «особистість-соціальна група», «особистість-особистість»;
- використовувати знання, поглиблювати їх та розвивати критичне мислення;
- рефлектувати особисті знання.

Завданням дисципліни є формування таких результатів навчання:

1) знань про:

- особливості пізнавальної, емоційно-вольової, мотиваційної сфер психічного життя ;
- співвідношення природних та соціальних факторів у розвитку психіки;
- форми та закономірності міжособистісної взаємодії.

2) умінь:

- оцінювати із застосуванням відповідних методичних засобів (тестових методик) та встановлених критеріїв рівень розвитку власних пізнавальних процесів (відчуття, сприймання, увага, пам'ять, мислення, мовлення, увага) та емоційно-вольових процесів (емоції, почуття, воля);
- оцінювати за характеристиками власних психічних станів та почуттів рівень задоволення умовами, характером та результатами професійної та побутової діяльності;
- користуватися прийомами розвитку вольових, комунікативних властивостей особистості, проявів рис характеру;
- аналізувати власну діяльність як складову колективної діяльності.

В результаті засвоєння дисципліни студенти зможуть:

- застосовувати набуті знання для аналізу психологічної сутності різних проявів поведінки і діяльності особистості;
- застосовувати методи визначення психічних станів та властивостей особистості;
- оцінювати за характеристиками власних психічних станів та почуттів рівень задоволення умовами, характером та результатами професійної та побутової діяльності;
- користуватися прийомами розвитку вольових, комунікативних властивостей особистості, проявів рис характеру.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Для вивчення дисципліни студенту бажано мати навички використання текстового редактора на комп'ютері, навички роботи з електронними базами наукових інститутів та бібліотек.

Навчальна дисципліна має міждисциплінарний характер та інтегрує знання з інших освітніх і наукових галузей: філософії, менеджменту, історії тощо. За структурно-логічною схемою програми підготовки фахівця дана навчальна дисципліна тісно пов'язана з іншими дисциплінами: «Соціологія», «Політологія», «Соціальна філософія».

Дисципліна перебуває у певному зв'язку з іншими дисциплінами соціально-логіко-гуманітарного блоку, що створюють загальну світоглядну і методологічну основу для сприйняття студентами змісту пропонованої дисципліни.

Вивчення дисципліни дозволить ефективніше опанувати дисципліну магістерського рівня «Педагогіка вищої школи».

3. Зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Предмет і методи психології

Тема 1.1. Вступ до психології

Тема 1.2. Розвиток психіки і свідомості

Розділ 2. Психічні процеси

Тема 2.1. Пізнавальні психічні процеси. Відчуття. Сприймання.

Тема 2.2. Пізнавальні психічні процеси. Пам'ять. Увага.

Тема 2.3. Пізнавальні психічні процеси. Мислення. Уява.

Тема 2.4. Емоційно-вольові процеси

Розділ 3. Психологія особистості

Тема 3.1. Структура особистості. Особистість як суб'єкт діяльності

Розділ 4. Психологія групи. Спілкування та міжособистісні стосунки

Тема 4.1. Психологія групи

Тема 4.2. Психологія спілкування

Тема 4.3. Міжособистісні відносини і конфлікти

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацювати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

4.1. Базова література

1. Психологія : навчальний посібник /О. В. Винославська, О. А. Бреусенко-Кузнецов, В. Л. Зликов [та ін.] ; за редакцією О. В. Винославської ; НТУУ «КПІ». – 2-е вид., переробл. та доповн. – Київ : ІНККОС, 2009. – 390 с.

4.2. Допоміжна література:

1. Варій М.Й. Загальна психологія – К.: «Центр учбової літератури», - 2009 р.- 1008 стор.
2. Волошина В., Скрипченко О., Долинська Л. та ін. Загальна психологія. підручник –К.: “А.П.Н.”, 2005.– 468 с.
3. Ложкин Г.В., Повякель Н.И. Практическая психология в системах “человек – техника”. – К.: МАУП, 2003.
4. Ложкін Г.В., Сьомін С.В., Петровська Т.В., Кисельова О.Р. Конфлікти у сумісній діяльності. – К.: Сфера, 1995.
5. Максименко С.Д. Загальна психологія Видання 3-є, перероблене та доповнене. Навчальний посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2008. - 272 с.
6. М'ясоїд П.А. Загальна психологія. Навч.посіб. -К.:Вища шк.,2004. –487 с.
7. Павелків Р. В. Загальна психологія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. [ред. Л. А. Василенко]. 3-є вид., допов. К. : Кондор, 2009. 576 с.
8. Роменець В.А. Психологія творчості. – К.: Либідь, 2001.
9. Савчин М. В. Загальна психологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. : Академвидав, 2011. 464 с.
10. Савчин М. В. Загальна психологія: підручник. 2-ге вид., доповн. К:ВЦ «Академія», 2018. 344с.
11. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасека О. В. Загальна психологія. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 296 с.
12. Степанов О. М. Психологічна енциклопедія. К. : «Академвидав», 2006. 424 с. (Енциклопедія ерудита)

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (завдання на СРС)
1	<p>Тема 1.1 Вступ до психології</p> <p>Поняття про предмет, об'єкт та задачі психології.</p> <p>Психологія – одна з наук про людину. Об'єктом її вивчення є найскладніша сфера життєдіяльності людини – психіка. Предметом психології є закономірності розвитку і проявів психічних явищ та їхні механізми. Складність психіки як явища зумовлена тим, що вона є вищим продуктом біологічно та суспільного розвитку живих істот. Складним є і функціональний бік психіки. Вона є засобом орієнтування організму в навколишньому світі й регулятором поведінки в динамічних умовах середовища. Психічна активність людини спрямовується на різні об'єкти.</p> <p>Основні галузі психології. Сучасна психологія представлена багатьма психологічними дисциплінами. Щоб зрозуміти причини і сутність такого різноманіття, необхідно взяти до уваги:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості вивчення психіки в конкретній діяльності; 2. Особливості вивчення процесів розвитку психіки;

	<p>3. Особливості вивчення ставлень особистості до суспільства.</p> <p>Зв'язок психології з іншими науками. Зв'язок психології з іншими науками здійснюється двобічно: в одних випадках психологія використовує досягнення інших наук для розв'язання своїх проблем, а в інших – науки використовують психологічні знання для пояснення або розв'язування своїх питань.</p> <p>Основні етапи розвитку психології. Донауковий, філософський, науковий етапи розвитку психологічних знань.</p> <p>Методи психологічних досліджень, їх загальна характеристика.</p> <p>Метод – шлях наукового пізнання явищ і процесів об'єктивної дійсності.</p> <p>Методи психологічного дослідження поділяються на:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Головні методи психології: <ol style="list-style-type: none"> a. Спостереження (побутове, наукове, звичайне, інструментальне) b. Експеримент (лабораторний, природний, констатуючий та формулюючий) 2. Додаткові методи психології: <ol style="list-style-type: none"> a. Метод тестів b. Метод бесіди c. Метод анкетування d. Метод аналізу продуктів діяльності e. Метод узагальнення незалежних характеристик f. Метод самооцінки g. Метод соціометрії h. Інтроекція <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Відповіді на питання для самоперевірки: <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначити цілі і завдання психології. 2. Навести приклади редакції формулювання предмета психології. 3. Визначити функції психіки. 4. Охарактеризувати структуру вивчення психічних явищ.
2	<p>Тема 1.2. Розвиток психіки і свідомості</p> <p>Психічне відображення. Рефлекторна природа психіки.</p> <p>Відображувальна діяльність людини засадово зумовлена рефлекторною діяльністю мозку. Фундатором вчення про рефлекторну природу психіки є видатний фізіолог І.М.Сеченов. Ця діяльність виникає в процесі взаємодії індивіда з оточенням, що здійснюється завдяки рефлекторній діяльності мозку. Вчення І.М. Сеченова про рефлекторну природу психіки далі розвинув І.П.Павлов у своєму вченні про вищу нервову діяльність. Рефлекс – це відповідь організму на подразнення, яка здійснюється за допомогою нервової системи. Рефлекторна діяльність – головна форма діяльності нервової системи. Розрізняють два різновиди рефлексів: безумовні, з якими жива істота народжується, та умовні які виробляються у неї після народження, в процесі життя.</p> <p>Історичний розвиток психіки (філогенез). Стадії розвитку психіки.</p> <p>Серед живих істот виділяють 4 рівні розвитку психіки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сенсорний – змістовна орієнтовка відбувається лише у межах одного психічного процесу – відчуття 2. Перцептивний -- змістовна орієнтовка відбувається у межах двох психічних процесів – відчуття і сприймання 3. Інтелектуальний – змістовна орієнтовка відбувається у межах відчуття, сприймання і мислення 4. Свідомість. <p>Розвиток психіки в онтогенезі.</p> <p>Основні функції психіки.</p> <p>Свідомість. У процесі еволюції живих істот психіка як відображення об'єктивної дійсності в мозку розвивалася залежно від умов життя того чи іншого виду живих істот, набувала дедалі складніших форм. Найвищим рівнем її розвитку є властива людині свідомість.</p> <p>Психологія пояснює виникнення людської свідомості суспільним способом буття людей і трудовою діяльністю, що спричинила її розвиток. Поряд з двома джерелами поведінки – спадково закріпленою програмою та власним досвідом самого індивіда – виникло третє джерело, що</p>

	<p>формує людську діяльність, – трансляція та засвоєння суспільного досвіду. Суб'єктивне відображення дійсності. Свідоме та несвідоме в психічній діяльності людини. Завдання на СРС: 1. Відповіді на питання для самоперевірки: 1. Дати характеристику етапам розвитку психіки в філогенезі. 2. Навести приклади вікової періодизації. 3. Дати характеристику поняття «сензитивний період». 4. Охарактеризувати вікові кризи.</p>
3	<p>Тема 2.1. Пізнавальні психічні процеси. Відчуття. Сприймання. Характеристика пізнавальних процесів. Відчуття як первинна форма відображення дійсності. Відчуття – пізнавальний психічний процес відображення в мозку людини окремих властивостей предметів і явищ при їх безпосередній дії на органи чуття людини. За допомогою різних аналізаторів вона відбирає, нагромаджує інформацію про об'єктивну реальність, про власні суб'єктивні стани й на підставі одержуваних вражень виробляє адекватні умовам способи реагування на зовнішні та внутрішні впливи. Види відчуттів. Відчуття поділяють на екстероцептивні, інтероцептивні та пропріоцептивні. Властивості відчуттів. Серед загальних властивостей відчуттів виділяють:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Якість • Інтенсивність • Чутливість • Тривалість • Локалізація <p>Своєрідними особливостями відчуттів є їх:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Адаптація • Синестезія • Сенсibiliзація • Вправність • Взаємодія <p>Сприймання. Сприймання – це психічний процес відображення в мозку людини предметів та явищ у цілому, в сукупності всіх їхніх якостей та властивостей при безпосередній дії на органи чуття. Формування образів у сприйманні. Види сприймань. Розрізняють сприймання за їхніми: а) сенсорними особливостями (зорові, слухові, нюхові, дотикові, смакові, кінестетичні, больові та ін.); б) відношенням до психічного життя (інтелектуальні, емоційні, естетичні); в) складністю сприймання (сприймання простору, руху, часу). Властивості сприймання: 1. Вибірковість. Вибірковість предмета сприймання полягає у наданні переваги при виділенні одних об'єктів або ознак у порівнянні з іншими. 2. Предметність сприймання виявляється у співвіднесенні відомостей про об'єкти із самими об'єктами як носіями певної інформації. 3. Константність сприймання полягає в тому, що форма, розмір, колір предметів сприймаються більш-менш стереотипно незалежно від умов, за яких предмет сприймається. 4. Цілісність досягається у результаті сукупної дії різних аналізаторів та синтезу їх активності у єдиний нейронний комплекс. 5. Осмисленість. Сприймаючи об'єкт людина називає його, використовуючи мовлення. Таким чином у самому акті сприймання відбувається зв'язок предмета з його значенням.</p> <p>Завдання на СРС: 1. Відповіді на питання для самоперевірки: 1. Проаналізувати особливості індивідуальних проявів відчуттів. 2. Дати характеристику основним властивостям сприймання. 3. Охарактеризувати своєрідні властивості відчуттів. 4. Проаналізувати взаємозв'язок відчуттів та сприймання.</p>
4	<p>Тема 2.2. Пізнавальні психічні процеси. Пам'ять. Увага. Поняття про пам'ять. Пам'ять є підґрунтям психічного життя людини. Завдяки пам'яті вона</p>

	<p>може набувати необхідні для діяльності знання, вміння та навички. Пам'ять—необхідна умова психічного розвитку людини. Нові зрушення в її психіці завжди базуються на попередніх досягненнях, на ґрунті здобутків, зафіксованих у пам'яті. Закріплення, зберігання та наступне відтворення людиною її попереднього досвіду називається пам'яттю.</p> <p>Характеристика процесів пам'яті. У пам'яті розрізняють такі головні процеси: запам'ятовування, зберігання, відтворення та забування.</p> <p>Характеристика видів пам'яті. За характером психічної активності виділяють такі різновиди пам'яті:</p> <p>1.сенсорну; 2.образну; 3.словесно-логічну; 4.рухову; 5.емоційну.</p> <p>Залежно від характеру перебігу процесів пам'яті останню поділяють на мимовільну та довільну. За тривалістю зберігання інформації пам'ять поділяють на короткочасну, довготривалу та оперативну.</p> <p>Індивідуальні розбіжності, мнемонічні прийоми.</p> <p>Загальна характеристика уваги. В основі уваги є орієнтувальна реакція, тобто безумовний рефлекс, наявний у всіх живих істот. Без уваги неможливе сприймання, неможливе послідовне та стійке відображення реальності, утримування інформації подумки та продуктивна діяльність в цілому.</p> <p>Види уваги. В залежності від участі волі виділяють: довільну увагу мимовільну увагу, післядовільну увагу. Розрізняють також зовнішню увагу та внутрішню увагу.</p> <p>Основні властивості уваги: обсяг, розподіл, концентрація, стійкість, переключення.</p> <p>Індивідуальні особливості уваги.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>1. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначити функції пам'яті. 2. Охарактеризувати особливості забування як одного з основних процесів пам'яті. 3. Охарактеризувати увагу як психічний процес, властивість та стан. 4. Проаналізувати основні властивості уваги.
5	<p>Тема 2.3. Пізнавальні психічні процеси. Мислення. Уява.</p> <p>Мислення: операційні компоненти. Мислення – це процес опосередкованого й узагальненого відображення людиною предметів та явищ об'єктивної дійсності в їх істотних зв'язках і відношеннях.</p> <p>Психологічна сутність мислення полягає в тому, що цей психічний процес дозволяє людині пізнавати світ не лише пасивно, але й діяти в ньому; не лише об'єктивно, а й суб'єктивно, тобто у власній логіці світу.</p> <p>Завдяки цим властивостям, людина здатна вирішувати задачі, тобто знаходити такі способи дій і пізнавати такі сторони явищ, які не дані їй безпосередньо у відчуттях та сприйманні.</p> <p>Мислення відображує не просто окремі предмети і явища, їх властивості, але й відображує зв'язки між предметами, явищами, забезпечує пізнання сутнісних зв'язків, тобто тих, які складають істинну природу речей: закони та принципи їх існування.</p> <p>Розумові дії – це дії з об'єктами, відбитими в образах, уявленнях і поняттях про них. Ці дії відбуваються подумки за допомогою мовлення. У розумових діях можна виокремити їхні головні складові елементи або процеси – мислитель ні операції. Такими є порівняння, аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення, класифікація, систематизація.</p> <p>Результати процесу мислення існують у формі понять, суджень, міркувань і умовисновків.</p> <p>Види мислення. Розв'язання розумових задач та індивідуальні особливості мислення.</p> <p>Поняття про уяву. Уява – це процес створення людиною на ґрунті попереднього досвіду образів об'єктів, яких вона ніколи не сприймала.</p> <p>До створення нових образів людину спонукають різноманітні потреби, що постійно породжуються діяльністю, розвитком знань, ускладненням суспільних умов життя, необхідністю прогнозувати майбутнє.</p> <p>Види уяви. Залежно від участі волі в діяльності уяви її поділяють на мимовільну та довільну. Залежно від характеру діяльності людини її уяву поділяють на творчу та репродуктивну. Залежно від змісту діяльності уява поділяється на технічну, наукову, художню та інші різновиди, пов'язані з характером праці людини.</p> <p>Головні властивості, прийоми створення образів уяви: аглютинація, аналогія, акцентування, гіперболізація та інші.</p>

	<p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Відповіді на питання для самоперевірки: <ol style="list-style-type: none"> 1. Дати характеристику головним властивостям мислення. 2. Охарактеризувати індивідуальні особливості мислення. 3. Розкрити основні особливості уяви як психічного процесу. 4. Охарактеризувати прийоми створення образів уяви, навести приклади.
6	<p>Тема 2.4. Емоційні та вольові процеси</p> <p>Емоції, почуття, емоційні стани. Емоція – це загальна активна форма переживання організмом своєї життєдіяльності, пов’язана з задоволенням або незадоволенням потреб.</p> <p>Емоції поділяються на прості і складні. Прості зумовлені безпосередньою дією подразників, пов’язаних із задоволенням первинних потреб. Це рівень афективної чутливості – задоволення/незадоволення органічних потреб. Складні емоції пов’язані з усвідомленням життєвого значення об’єктів, це рівень предметних почуттів, вираження в усвідомлених переживаннях ставлення особистості до світу.</p> <p>Почуття – це внутрішнє ставлення людини до того, що відбувається в її житті, що вона пізнає або робить, яке переживається в різноманітній формі та викликає позитивні або негативні емоції – радість, сум, гнів, сором тощо.</p> <p>Вираження емоцій і почуттів. Зовнішнє вираження емоцій та почуттів виявляється в рухах, позах, у руховій та вокальній міміці, інтонаціях мовлення, рухах очей тощо. У людини відмічається приблизно 600 можливих мімічних рухів, всі вони пов’язані з емоційними станами. Внутрішнє або вісцеральне вираження переживань яскраво виявляється в серцебитті, диханні, кров’яному тиску, змінах в ендокринних залозах, органах травлення та виділення.</p> <p>Форми переживання емоцій і почуттів. До основних форм переживання емоцій і почуттів належать: настрій, афект, стрес, фрустрація, пристрасть.</p> <p>Емоційні особливості особистості. Засоби регуляції емоційних станів.</p> <p>Поняття про волю. Воля – психічний процес сутність якого полягає в свідомій регуляції людиною поведінки і діяльності, яка спрямована на подолання зовнішніх і внутрішніх перепон. Специфіка волі полягає у тому, що вольове зусилля дуже часто спрямоване не на подолання зовнішніх перепон, а на подолання самого себе, власної слабкості, ліні, втомленості.</p> <p>Етапи вольового акту. Вольова дія завжди пов’язана з усвідомленням мети дії, її значимості, її цінності а також з наявністю напруження при її здійсненні, яка викликається подоланням труднощів. Суб’єктивним компонентом вольової дії є вольове зусилля, що переживається як напруження, активація усіх ресурсів організму і психіки для подолання перепон. Розрізняють прості і складні вольові дії.</p> <p>Вольові якості особистості: цілеспрямованість, рішучість і сміливість, наполегливість, витримка та самовладання, самостійність, ініціативність.</p> <p>Формування вольових якостей. Безвілля, його причини та боротьба з ним.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Відповіді на питання для самоперевірки: <ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізувати умови та механізми виникнення емоцій і почуттів. 2. Визначити види емоційних станів. 3. Розкрити поняття «воля» в психології. 4. Охарактеризувати структуру простої та складної вольової дії.
7	<p>Тема 3.1. Структура особистості. Особистість як суб’єкт діяльності</p> <p>Поняття «індивід», «особистість», «індивідуальність» та співвідношення між ними. Особистість – це конкретний людський індивід з індивідуально виявленими своєрідними розумовими, емоційними, вольовими та фізичними властивостями. Характерними ознаками особистості є наявність у неї свідомості, виконувани нею суспільні ролі, суспільно корисна спрямованість її діяльності. Індивідуальність – своєрідне, неповторне сполучення таких психологічних особливостей людини, як характер, темперамент, особливості перебігу психічних процесів (сприймання, пам’яті, мислення, мовлення, почуттів, волі), особливості її мотиваційної сфери, спрямованості.</p> <p>Психологічна структура особистості. Психолог К.К.Платонов у структурі особистості виокремлює чотири підструктури. Перша підструктура – спрямованість особистості: моральні якості, установки особистості, її стосунки з іншими. Друга підструктура – це підструктура досвіду (знання, вміння, навички, звички). Третя підструктура – це підструктура форм відображення. Четверта підструктура</p>

	<p>– біологічно зумовлений бік психічних функцій особистості.</p> <p>Темперамент. Темперамент – індивідуальна особливість людини, що виявляється в її збудливості, емоційній вразливості, врівноваженості та швидкості перебігу психічної діяльності. Виділяють чотири типи темпераменту: сангвінічний, флегматичний, холеричний, меланхолічний.</p> <p>Теорії темпераменту</p> <p>Характер. Характер – сукупність стійких індивідуально-психологічних властивостей людини, які виявляються в її діяльності та суспільній поведінці, ставленні до колективу, до інших людей, праці, навколишнього середовища та самої себе. Взаємозв'язок характеру і темпераменту.</p> <p>Здібності. Структура здібностей.</p> <p>Особистість як суб'єкт діяльності. Діяльність - це активність людини, що має усвідомлюваний характер і спрямована на досягнення поставленої мети, що визначається потребою. Співвіднесення особистості з категорією діяльності.</p> <p>Сутність суб'єктно-діяльнісного підходу. Особливості розвитку психіки та особистості людини в діяльності та впливу індивідуально-психологічних особливостей особистості на її діяльність.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізувати співвідношення понять: індивід, особистість, індивідуальність. 2. Дати характеристику активності особистості та її джерел. 3. Охарактеризувати основні типи темпераменту. 4. Проаналізуйте співвідношення свідомості та діяльності. 5. Розкрийте зміст процесів інтеріоризації та екстеріоризації дій. 6. Охарактеризуйте функції структурних елементів діяльності.
8	<p>Тема 4.1. Психологія групи</p> <p>Поняття групи. Група - це сукупність людей, які виділяються із соціуму завдяки наявності певних ознак (спільна професія, уподобання, погляди).</p> <p>Класифікація груп та їх основні характеристики. Загальноприйнятою є класифікація груп за суспільним статусом на формальні і неформальні. За характером взаємодії розрізняють групи контактні (реальні), умовні. За розміром (кількісним складом) групи поділяють на великі і малі. За значущістю для особистості можна виділити референтні групи та групи належності.</p> <p>Рівні розвитку групи. Виділяють три рівня розвитку великих соціальних груп:</p> <ul style="list-style-type: none"> - перший (найнижчий) – типологічний рівень. Він характеризується тим, що члени групи об'єктивно подібні між собою за певними ознаками. Ці ознаки можуть мати суттєве значення в регуляції їхньої індивідуальної поведінки, але не стають підставою для створення психологічної спільноти; - другий – рівень ідентифікації. Він характеризується тим, що члени соціальної групи усвідомлюють свою приналежність до спільноти й ідентифікують себе з її членами; - третій – рівень солідарності або інтегрованості. На цьому рівні члени групи усвідомлюють спільність своїх інтересів і готові до спільних дій заради колективних цілей. <p>Особистість і група.</p> <p>Психологічні особливості студентської групи. Студентська група – спільність автономна й самодостатня. Вона здатна сама вирішувати свої внутрішні проблеми, а її активність пов'язана з соціальним життям факультету, університету, вирішенням проблем соціального характеру (студентські будівельні загони, участь у роботі органів студентського самоврядування тощо).</p> <p>Студентська група формально-логічно характеризується як первинна, реальна, мала група, офіційно створена (зовнішньо організована), яка може вмещувати в себе й неформальні мікрогрупи. Вона створюється у вищому навчальному закладі, що обумовлюється потребами управління.</p> <p>Роль, статус, самопочуття студента в групі. Процеси ідентифікації в студентському колективі.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Навести приклади класифікації груп в психології. 2. Охарактеризувати рівні розвитку груп. 3. Охарактеризувати референтність як визначальну умову зв'язку групи та особистості.
9	<p>Тема 4.2. Психологія спілкування</p> <p>Поняття спілкування. Спілкування – взаємодія між двома чи кількома особами, що полягає в обміні інформацією, взаємовпливі та взаєморозумінні; це обмін інформацією між людьми, зумовлений потребами спільної діяльності, зв'язок, взаємодія та взаємовплив людей у процесі матеріального та духовного виробництва.</p>

Структура спілкування: комунікативна, інтерактивна та перцептивна сторони спілкування. Комунікативна сторона спілкування пов'язана із виявленням специфіки обміну інформацією між людьми як активними суб'єктами спілкування, тобто із врахуванням тих знань, якими обмінюються люди. Інтерактивна сторона спілкування: організація суб'єктами спілкування спільної стратегії взаємодії. Перцептивна сторона спілкування містить в собі процес взаємного сприймання і розуміння співрозмовниками один одного.

Функції спілкування: інформаційно-комунікативна, регулятивно-комунікативна, афективно-комунікативна.

Різновиди спілкування. Виділяють різноманітні види спілкування в залежності від обраного критерію.

1. За наявністю чи відсутністю будь-якого посередника в процесі спілкування його поділяють на:

- безпосереднє (пряме);
- опосередковане (непряме).

2. За характером комунікантів у просторі:

- контактне;
- дистантне.

3. За формою існування мови:

- усне;
- письмове.

4. З погляду змінної - постійної позиції "Я-мовця" і "Ти-слухача":

- діалогічне;
- монологічне.

5. За кількістю учасників:

- міжособистісне;
- масове.

6. З погляду ситуації спілкування і взаємостосунків:

- приватне;
- офіційне.

Вербальні та невербальні засоби спілкування.

Бар'єри спілкування.

Завдання на СРС:

I. Відповіді на питання для самоперевірки:

1. Визначити основні функції спілкування.
2. Охарактеризувати невербальні засоби комунікації.
3. Проаналізувати види спілкування.
4. Навести приклади засобів, які сприяють подоланню бар'єрів спілкування.

Семінарські заняття

Основні завдання циклу семінарських занять:

сформувати у студентів: розуміння теоретичного матеріалу; вміння формувати самостійні судження, відстоювати власні погляди, аргументуючи їх на основі наукових фактів; уміння та навички самостійної роботи з підготовки до безпосередньої участі в семінарі-обговоренні.

№ з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань (питання для поточного контролю та завдання на СРС)
1	<p>Тема 1.1. Вступ до психології</p> <p>Мета: Систематизувати та закріпити знання студентів про предмет, об'єкт психології, історію розвитку психології як науки, методи сучасної психології.</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет психології та її структура. 2. Головні групи психічних явищ. 3. Часові рамки етапів розвитку психології (донауковий, філософський, науковий). 4. Основні здобутки та відкриття етапів розвитку психологічної науки. 5. Місце психології в системі наукового знання. 6. Основні психологічні школи XIX–XX ст. 7. Методи збирання фактичного матеріалу. 8. Методи обробки матеріалів дослідження. <p>Завдання на самостійну роботу студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризувати теоретичні методи психології 2. Охарактеризувати емпіричні методи психології. 3. Охарактеризувати аналітичні методи психології. 4. Розкрити основні етапи психологічного дослідження.
2	<p>Тема 1.2. Розвиток психіки і свідомості.</p> <p>Мета: закріпити та поглибити знання студентів про особливості функціонування психіки, умови психічного розвитку особистості, свідомість та її структуру.</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що таке психічне відображення? У чому полягає активний характер психічного відображення? 2. У чому суть рефлексивної природи психіки? 3. Охарактеризувати головні закономірності психічної діяльності. 4. Охарактеризувати функції психіки. 5. Стадії розвитку психіки (сенсорна; перцептивна; інтелектуальна). 6. Походження свідомості та її структура. 7. Єдність свідомості й діяльності. 8. Розвиток психіки в онтогенезі та філогенезі. <p>Завдання на самостійну роботу студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризувати елементарну сенсорну стадію розвитку психіки 2. Охарактеризувати елементарну перцептивну стадію розвитку психіки. 3. Охарактеризувати стадію тваринного інтелекту.
3	<p>Тема 2.1. Пізнавальні психічні процеси. Відчуття. Сприймання.</p> <p>Мета: систематизувати та закріпити знання студентів про пізнавальні психічні процеси: відчуття, сприймання.</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Чому психічний процес «відчуття» належить до чуттєвого пізнання? 2. За якими принципами відчуття поділяють на різновиди? 3. Охарактеризувати головні властивості відчуттів. 4. Охарактеризувати сприймання як пізнавальний психічний процес. 5. Дати характеристику видів сприймання. 6. Охарактеризувати властивості сприймання. 7. Основні відмінності сприймання та відчуття. <p>Завдання на самостійну роботу студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Навести приклади класифікацій сприймань. 2. Охарактеризувати своєрідні властивості відчуттів. 3. Проаналізувати індивідуальні розбіжності пам'яті.

4	<p>Тема 2.2. Пізнавальні психічні процеси. Пам'ять. Увага.</p> <p>Мета: систематизувати та закріпити знання студентів про такі пізнавальні психічні процеси: пам'ять, увагу. Ознайомити з основними методиками діагностики і розвитку пам'яті та уваги.</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дати визначення поняттю «пам'ять». Загальна характеристика процесів пам'яті. 2. Охарактеризувати засади виділення видів пам'яті у людини. 3. Охарактеризуйте поняття «увага». 4. Виділити функціональні особливості уваги. 5. Схарактеризувати види уваги. 6. Дати характеристику властивостей уваги. <p>Завдання на самостійну роботу студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дати характеристику структурних елементів мнемічних процесів. 2. Проаналізувати індивідуальні розбіжності пам'яті. 3. Охарактеризувати індивідуальні особливості уваги. 4. Охарактеризувати методи діагностики рівня розвитку пізнавальних процесів.
5	<p>Тема 2.3. Пізнавальні психічні процеси. Мислення. Уява.</p> <p>Мета: систематизувати та закріпити знання студентів про такі пізнавальні психічні процеси: мислення та уяву. Ознайомити з основними методиками діагностики і розвитку уяви.</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дати визначення поняттю «мислення». Обґрунтувати соціальну природу мислення людини. 2. Охарактеризувати основні форми мислення, що прийняті в логіці. 3. Схарактеризувати головні мислительні операції. 4. За якими різновидами мислення може бути поділене на різновиди? 5. Обґрунтувати значення уяви для психіки людини. 6. Схарактеризувати види уяви. 7. Дати характеристику прийомам створення образів уяви. <p>Завдання на самостійну роботу студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізувати взаємозв'язок мислення і мови. 2. Навести приклади технік уяви. 3. Охарактеризувати методи діагностики рівня розвитку пізнавальних процесів.
6	<p>Тема 2.4. Емоційні та вольові процеси.</p> <p>Мета: систематизувати та поглибити знання студентів про емоційні процеси та стани, проаналізувати вплив емоційних та вольових процесів на практичну діяльність.</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про емоції та почуття. 2. Як відбувається відображення дійсності у почуттях і чим воно відрізняється від відображення у пізнавальних процесах? 3. Схарактеризувати форми переживання емоцій і почуттів. 4. Охарактеризувати вищі почуття. 6. У чому виявляються головні функції волі? 7. Описати психологічну структуру простої вольової дії. 8. Охарактеризувати психологічну структуру складної вольової дії. 9. Охарактеризувати вольові якості особистості. <p>Завдання на самостійну роботу студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розкрити відмінності між емоціями та почуттями. 2. Охарактеризувати структуру емоційної сфери людини. 3. Охарактеризувати психологічні фактори формування вольових якостей.
7	<p>Тема 3.1. Структура особистості. Особистість як суб'єкт діяльності.</p> <p>Мета: систематизувати та поглибити знання студентів про структуру особистості, індивідуально-психологічні особливості особистості, її мотиваційну сферу; про діяльність та її різновиди.</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дати визначення поняття «особистість», охарактеризувати сутність явища. 2. Як співвідносяться між собою поняття «індивід», «особистість», «індивідуальність» ? 3. Схарактеризувати психологічну структуру особистості. 4. Дати визначення поняття «темперамент». Охарактеризуйте основні типи темпераменту та його психологічні властивості.

	<p>6. Дати визначення поняття «характер». Схарактеризувати структуру характеру, головні риси типового характеру.</p> <p>7. Охарактеризувати поняття «діяльність».</p> <p>8. Охарактеризувати головні компоненти діяльності. Види діяльності.</p> <p>Завдання на самостійну роботу студентів:</p> <p>1. Проаналізувати зв'язок темпераменту і характеру.</p> <p>2. Аргументувати необхідність врахування типології темпераменту в професійній та повсякденній діяльності.</p> <p>3. Проаналізувати психологічну сутність самосвідомості.</p> <p>4. Охарактеризуйте особливості розвитку психіки та особистості людини в діяльності.</p> <p>5. Проаналізуйте вплив індивідуально-психологічних особливостей особистості на її діяльність.</p>
8	<p>Тема 4.1. Психологія групи.</p> <p>Мета: поглибити знання студентів про особливості соціальних груп.</p> <p>Питання для обговорення:</p> <p>1. Дати визначення поняття «група».</p> <p>2. Охарактеризувати види груп.</p> <p>3. Охарактеризувати рівні розвитку групи.</p> <p>4. Проаналізувати види відносин в групі.</p> <p>5. Розкрити психологічні особливості студентської групи.</p> <p>Завдання на самостійну роботу студентів:</p> <p>1. Дати характеристику умов виникнення конформізму та нонконформізму.</p> <p>2. Охарактеризувати шляхи досягнення групової згуртованості.</p>
9	<p>Тема 4.2. Психологія спілкування.</p> <p>Мета: поглибити знання студентів про особливості міжособистісного спілкування.</p> <p>Питання для обговорення:</p> <p>1. Охарактеризувати види, способи і функції спілкування.</p> <p>2. Проаналізувати стилі спілкування.</p> <p>3. Проаналізувати комунікативні бар'єри.</p> <p>4. Охарактеризувати вербальні та невербальні засоби спілкування.</p> <p>Завдання на самостійну роботу студентів:</p> <p>1. Навести приклади засобів, які сприяють подоланню бар'єрів спілкування.</p> <p>2. Проаналізувати процес атракції.</p> <p>3. Проаналізувати поняття «психологічна сумісність».</p>

6. Самостійна робота студента

Студенти самостійно опрацьовують питання:

Тема 4.3. Міжособистісні відносини і конфлікти

Основні стратегії поведінки у конфліктних ситуаціях.

Психологічна сумісність і конфлікти у міжособистісних стосунках. Психологічна сумісність та її види. Психофізіологічна та соціально-психологічна сумісність.

Причини виникнення міжособистісних конфліктів. Особливості та класифікація міжособистісних конфліктів.

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

При викладанні навчальної дисципліни «Психологія» семестровий рейтинг студента формують: робота на семінарських заняттях і вчасна здача відповідей на тестові завдання модульної контрольної роботи. Штрафних балів з дисципліни не передбачається.

Відвідуваність і виконання завдань

Відвідування лекційних занять не оцінюється але є бажаним, оскільки навчальний матеріал викладається в доступній формі та є можливість обговорення дискусійних питань та уточнення незрозумілих моментів. Для здобувачів вищої освіти, які бажають продемонструвати відмінні результати навчання, активна робота на лекційних заняттях вкрай необхідна. Однак відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно.

Активна участь студента на семінарських заняттях є обов'язковою. Рейтинг студента значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на семінарських заняттях. Кожне пропущене семінарське заняття (незалежно від причин пропуску) знижує підсумковий рейтинг з дисципліни. У разі пропуску семінарського заняття обов'язково повинні бути вивчені теми, а також виконані всі завдання. Контроль знань (розуміння) студентом пропущених тем (виконання завдань) відбуватиметься під час спілкування з викладачем за графіком консультацій, доступним на сайті кафедри психології і педагогіки. Студент, який виконає відповідні завдання (відповідь на питання) отримуватиме відповідні бали до рейтингу залежно від якості відповідей (виконання завдання).

Теми і завдання для семінарських занять передбачені робочою програмою дисципліни, доступною з особистого кабінету студента в системі «Кампус» або на сайті кафедри психології і педагогіки.

Студент на семінарському занятті може використовувати підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття (або передбачених завданням), однак висловлювати позицію, читаючи з аркуша паперу не варто.

Використання ноутбуків, смартфонів (та інших подібних засобів) для розваги чи спілкування під час заняття не варто. Відповідати на питання викладача, читаючи з екрану смартфона, ноутбуку чи з підручника не варто також. Це характеризує рівень підготовки студента не з кращого боку.

Форми роботи

Лекції, семінарські заняття. Тематика лекцій висвітлена у робочій програмі (силабусі) дисципліни. Вітаються питання від студентів до викладача під час лекції. Викладач може ставити питання окремим студентам або загалом аудиторії. Допускається діалог між студентами і викладачем на лекції.

На семінарських заняттях студенти фокусують свою увагу на засвоєнні, узагальненні та систематизації знань з психології, базових психологічних категорій, особливостей формування і прояву пізнавальних, емоційно-вольових психічних процесів та інших явищ.

Політика університету

Академічна доброчесність

Основні види академічної відповідальності встановлені Законом України «Про освіту». Згідно із частиною 6 статті 42 до основних видів академічної відповідальності здобувачів освіти належать: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати за навчання.

Політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності містять такі регламентуючі документи КПІ ім. Ігоря Сікорського, оприлюднені на сайті Університету: Кодекс честі КПІ ім. Ігоря Сікорського <https://kpi.ua/files/honorcode.pdf>, Положення про систему запобігання академічному плагіату https://osvita.kpi.ua/sites/default/files/downloads/Pologen_pro_plagiat.pdf, а також нормативно-правові документи, офіційні рекомендації, накази та розпорядження, соціологічні дослідження КПІ ім. Ігоря Сікорського, методичні матеріали, освітні курси <https://kpi.ua/academic-integrity>

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (РСО)

Поточний контроль: опитування за темою заняття, модульна контрольна робота.

Календарний контроль: проводиться двічі на семестр як моніторинг виконання студентами індивідуальних навчальних планів згідно з графіком навчального процесу.

Семестровий контроль: залік

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг студента з дисципліни складається з балів, що отримуються за:

- 1) відповіді та доповнення відповідей інших студентів у процесі дискусії на семінарських заняттях;
- 2) написання модульної контрольної роботи.

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання:

1. Робота на семінарських заняттях:

Максимальна кількість балів складає 54 (максимальна кількість балів на 1 занятті – 6):

активна участь у проведенні заняття; надання повної і аргументованої, логічно викладеної доповіді, відповіді, висловлення власної позиції з дискусійних питань або повністю правильне вирішення завдань з відповідним обґрунтуванням, у поєднанні зі слухними доповненнями відповідей інших аспірантів у процесі дискусії	5-6
активна участь у проведенні заняття; надання правильних відповідей або правильне вирішення завдань з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді чи обґрунтування при вирішенні задачі	3-4
надання відповідей з чисельними значними похибками або вирішення задачі з грубими помилками, вирішення задачі без обґрунтування, відсутність відповіді, ухилення від участі у семінарському занятті	0

Студент отримує найвищий рейтинг, якщо він бере активну участь на проведених семінарських заняттях, переважно надає повні та аргументовані відповіді, логічно їх викладає, висловлює власну позицію з дискусійних питань. Пропущені заняття, неточності, неповнота, помилки у відповідях спричиняють зниження рейтингу студента. Належна підготовка студента до семінарського заняття займатиме в середньому 1-1,5 години.

Викладач оцінює роботу студента на кожному семінарському занятті, але конкретна підсумкова кількість балів за роботу на семінарських заняттях виставляється викладачем під час першого і другого етапу проміжної атестації – на восьмому і чотирнадцятому тижнях навчання відповідно. Рейтинг студента станом на 8-й тиждень (за результатами роботи на 4 семінарських заняттях) і 14-й тиждень (за результатами роботи на наступних 7-8 семінарських заняттях) навчання повідомляється студенту на занятті чи в особистому кабінеті електронного кампусу.

2. Складання модульної контрольної роботи

На 15-16 тижні семестру студенти виконують модульну контрольну роботу. МКР виконується на лекційному занятті, тривалість МКР – 45 хвилин. Модульна контрольна робота містить 46 тестових питань, кожне питання містить 3-4 варіанти відповіді, серед яких правильною є лише одна. Задача студента – уважно прочитати питання та варіанти відповідей, обрати один варіант відповіді (правильний на думку студента) та позначити його у будь-який зручний спосіб.

Студент може оскаржити оцінку викладача, подавши відповідну скаргу викладачу не пізніше наступного дня після ознайомлення студента з виставленою викладачем оцінкою. Скарга розглядатиметься за процедурами, встановленими університетом.

Максимальна кількість балів складає 46 (максимальна кількість балів за 1 тестове завдання – 1):

Тестове завдання виконане правильно (кожне з 46)	1
Тестове завдання виконане не правильно (кожне з 46)	0

Умови допуску до семестрового контролю: студенти, які не виконали всіх передбачених силабусом завдань не допускаються до заліку.

Семестровий контроль:

Студенти, які набрали протягом семестру **60 і більше балів** мають можливості:

а) отримати залікову оцінку (залік) відповідно до набраного рейтингу (рейтингові бали переводяться до оцінки згідно із таблицею та заносяться до відомості семестрового контролю);

б) виконати залікову контрольну роботу з метою підвищення оцінки (при цьому попередній рейтинг студента з дисципліни скасовується і він отримує оцінку тільки за результатами залікової контрольної роботи).

Студенти, які набрали протягом семестру менше **60 балів, але виконали умови допуску**, виконують залікову контрольну роботу.

Залікова контрольна робота складається зі 100 тестових завдань, що відображають зміст всієї дисципліни та виконується письмово.

Залікова контрольна робота проводиться за допомогою гугл-тестів, доступ до ЗКР надається студентам лише під час проведення заліку. Тривалість ЗКР – 90 хвилин. Залікова контрольна робота містить 100 тестових питань, кожне питання містить 3-4 варіанти відповіді, серед яких правильною є лише одна. Задача студента – уважно прочитати питання та варіанти відповідей, обрати один варіант відповіді (правильний на думку студента) та позначити його у будь-який зручний спосіб.

Максимальна кількість балів складає 100 (максимальна кількість балів за 1 тестове завдання – 1):

Тестове завдання виконане правильно (кожне з 100)	1
Тестове завдання виконане не правильно (кожне з 100)	0

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації студентам

Працюючи на лекції студенту варто конспектувати основні поняття, ознаки, класифікації, визначення, про які розповідатиме викладач. Якщо студент буде уважно слухати, фіксувати відповідний матеріал, потім прочитає цей текст, застосує його при підготовці до семінарського заняття. Якщо після цього студент презентує свою обґрунтовану позицію (думку), критично оцінить позиції (думки) інших студентів, ставитиме питання викладачу та студентам – обсяг засвоєного ним навчального матеріалу і глибина його розуміння збільшуватиметься в рази.

Готуючись до семінарського заняття студент має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, бажано ознайомитись з додатковою навчальною літературою. При виникненні питань, виявленні незрозумілих положень необхідно обов'язково обговорити їх з викладачем. На семінарському занятті навіть добре підготовлений студент не повинен залишатись пасивним спостерігачем, а активно включатись у обговорення питання. Якщо ж студент не ознайомився з навчальним матеріалом, йому варто уважніше слухати виступаючих, і завдяки отриманій інформації намагатись компенсувати недоліки підготовки до заняття. Не слід відмовлятися від відповіді на питання викладача. Навіть якщо студент не знає відповіді, доцільно спробувати відповісти, висловити свою думку, виходячи з власних знань, досвіду, логіки запитання тощо. При цьому не треба боятися помилитися – одним з важливих завдань вивчення гуманітарних дисциплін є вироблення вміння логічно мислити і відповідно висловлювати власні думки. Однак, варто пам'ятати, що незнання матеріалу дисципліни є суттєвим недоліком роботи студента і буде негативно впливати на його загальний рейтинг. Відповідальне ставлення до підготовки на кожне семінарське заняття дає змогу не лише правильно засвоїти навчальний матеріал, але й зекономити зусилля при проходженні семестрового контролю.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доцентом кафедри психології і педагогіки, к.п.н, доцентом, Блохіною Іриною Олександрівною

Ухвалено кафедрою психології і педагогіки (протокол № 6 від 22.12.2021 р.)

Погоджено Методичною радою університету (протокол № 3 від 27.01.2022 р.)

Орієнтовні питання до залікової контрольної роботи

1. Визначити цілі і завдання психології.
2. Навести приклади редакції формулювання предмета психології.
3. Визначити функції психіки.
4. Охарактеризувати теоретичні методи психології
5. Охарактеризувати емпіричні методи психології.
6. Охарактеризувати аналітичні методи психології
7. Охарактеризувати елементарну сенсорну стадію розвитку психіки
8. Охарактеризувати елементарну перцептивну стадію розвитку психіки.
9. Дати характеристику етапам розвитку психіки в філогенезі.
10. Визначити характеристики процесу відчуття.
11. Проаналізувати особливості індивідуальних проявів відчуттів.
12. Дати характеристику основним властивостям процесу сприймання.
13. Навести приклади класифікацій сприймань.
14. Охарактеризувати структурні елементи мнемічних процесів.
15. Проаналізувати індивідуальні розбіжності пам'яті.
16. Визначити функції пам'яті.
17. Розкрити основні особливості уяви як психічного процесу.
18. Навести приклади технік уяви.
19. Дати характеристику головним властивостям мислення.
20. Проаналізувати взаємозв'язок мислення і мови.
21. Охарактеризувати увагу як психічний процес, властивість та стан.
22. Проаналізувати умови та механізми виникнення емоцій і почуттів.
23. Розкрити відмінності між емоціями та почуттями.
24. Охарактеризувати структуру емоційної сфери людини.
25. Визначити види емоційних станів.
26. Охарактеризувати поняття волі в психології.
27. Навести структуру простої та складної вольової дії.
28. Психологічні фактори формування вольових якостей.
29. Проаналізувати співвідношення понять: індивід, особистість, індивідуальність.
30. Дати характеристику активності особистості та її джерел.
31. Охарактеризувати основні типи темпераменту.
32. Проаналізувати зв'язок темпераменту і характеру.
33. Навести структуру здібностей.
34. Проаналізувати взаємозв'язок здібностей і фахової орієнтації.
35. Проаналізувати психологічну сутність самосвідомості.
36. Розкрити поняття «Я-концепція».
37. Проаналізувати співвідношення свідомості та діяльності.
38. Розкрити зміст процесів інтеріоризації та екстеріоризації дій.
39. Охарактеризувати функції структурних елементів діяльності.
40. Навести класифікації груп в психології.
41. Структурні елементи моделі комунікативного процесу
42. Охарактеризувати різновиди та функції спілкування.
43. Проаналізувати стилі спілкування.
44. Визначити основні стратегії поведінки в конфлікті.
45. Розкрити визначальні умови зв'язку групи та особистості.
46. Вказати шляхи досягнення групової згуртованості.
47. Визначити основні стратегії поведінки в конфлікті.
48. Визначити психологічні особливості малої групи.
49. Охарактеризувати способи психологічного впливу
50. Навести приклади основних форм стихійної поведінки